

Bilag 4.3: Virksomheders udfordringer og porteføljeoverblik

Dette notat giver et overblik over virksomhedernes udfordringer, den nuværende portefølje af decentrale erhvervsfremmeprojekter med fokus på internationalisering og eksport, herunder opnåede output samt opmærksomhedspunkter ved den fremtidige økonomiske ramme.

Virksomhedernes udfordringer

Eksport udgør næsten 60 pct. af Danmarks BNP, men relativt få danske virksomheder orienterer sig mod det internationale marked.¹ Særligt blandt SMV'er er internationaliseringsgraden lav, men andelen af SMV'er, der orienterer sig mod udlandet, er dog vokset de senere år. Andelen af eksporterende SMV'er steg fra knap 12 pct. i 2010 til knap 15 pct. i 2019. SMV'ernes udgangspunkt forud for COVID-19-pandemien var derfor stærkt, og på trods af nedlukninger verden over har danske eksportvirksomheder klaret sig bedre end forventet².

SMV'erne i bestyrelsens virksomhedspanel³, der arbejder med internationalisering, vurderer i efteråret 2021, at hovedårsagerne til, at de arbejder med internationalisering, er for at tiltrække nye kunder, øge omsætningen via eksport og for at udvikle eksisterende eller nye markeder. Omvendt vurderede virksomhederne, der arbejdede med internationalisering i foråret 2021, at barriererne for internationalisering typisk omhandlede manglende ressourcer i form af tid og medarbejdere, manglende kapital og vanskeligheder med at konkurrere med virksomheder i udlandet. Virksomhederne efterspørger primært tilskudsordninger, rådgivning og konsulentbistand samt erhvervsnetværk.

Virksomhederne, som *ikke* arbejder med internationalisering, er spurgt om, hvad årsagen til dette er. Her peger de primært på manglende relevans for virksomheden/branchen. Kun 7 pct. peger på usikker/lille gevinst og manglende ressourcer i form af tid.

COVID-19

COVID-19-krisen har reduceret danske virksomheders eksport og internationale samhandel kraftigt og dermed også påvirket de mere end 850.000 danske

¹ Redegørelse om vækst og konkurrenceevne 2018, Erhvervsministeriet, 2018.

² Genstart af danske SMV'er, Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse.

³ Erhvervsfremmestrategien har som et af sine pejlemærker, at decentral erhvervsfremme skal levere relevante efterspurgte og professionelle tilbud, der er tilrettelagt med virksomhedernes behov i centrum. Epinion gennemfører derfor for Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse et virksomhedspanel af SMV'er, hvor der halvårligt gennemføres undersøgelser, der kortlægger og afdækker virksomhedernes aktuelle situation og behov på de områder, som er centrale i strategien.

ERHVERVSSTYRELSENVejlsovej 29
8600 Silkeborg

Tlf. 35 29 17 00

CVR-nr 10 15 08 17

E-post deb@erst.dk

www.erst.dk

ERHVERVS MINISTERIET

arbejdspladser, der er relateret til eksport. Ifølge en analyse fra Udenrigsministeriet faldt dansk eksport med ca. 8 pct. i 2020⁴. Mange SMV'er er i lyset af COVID-19-krisen tvunget til at genbesøge deres internationaliseringsaktiviteter, herunder deres eksportfokus (og e-eksportmuligheder), anden samhandel samt netværks- og samarbejdsrelationer med virksomheder i udlandet.

I senere analyse opgør Udenrigsministeriet, at restriktionerne i Danmark fik sit største gennemslag i 2. kvartal 2020, hvorfra vareeksporten gradvist er genvundet⁵. Eksporten af tjenesteydelser er også stigende, men ikke i samme omfang som eksporten af varer. Vurderingen er, såfremt ophævelsen af restriktioner kan fastholdes, så kan eksporterende virksomheder se ind i en fremtid, hvor der er gunstige eksportforhold, både baseret på at virksomhederne indhenter efterslæb på eksporten, men også baseret på ny eksport drevet af positive konjunkturer.

Som følgevirkning af COVID-19 viser der sig i efteråret 2021 dog også nye "her og nu"-udfordringer for eksportvirksomhederne i form af kraftigt stigende råvarepriser og højere fragtpriiser samt forsinkelser i de globale forsyningskæder. Dette medfører en stigning i virksomhedernes omkostninger og dermed faldende indtjeningsmuligheder⁶.

Global handelspolitisk usikkerhed

Det tyder også på, at handelskonflikten mellem USA og Kina vil fortsætte. Den situation efterlader de europæiske og danske virksomheder i en klemme og medvirker til en øget handelspolitisk usikkerhed. Dette kan sætte en dæmper på handelsaktiviteten.

Også Brexit har udfordret internationalt orienterede virksomheder. I perioden op til udløbet af overgangsperioden for Storbritanniens udtræden af EU steg eksporten til Storbritannien for at falde ved udgangen af 2020. Efterfølgende er eksporten til Storbritannien forøget, og i perioden januar 2021 til og med marts 2021 ses en eksportstigning på 26,4 pct., hvormed eksporten til Storbritannien udgør ca. 8,5 mia. kr.⁷ På trods af den umiddelbare, positive korrektion er der stadig et stykke vej op til niveauet primo 2019, hvor eksporten til Storbritannien udgjorde ca. 10,5 mia. kr.

Økonomisk ramme

Ved beslutning om indsatser skal der foruden relevans i forhold til virksomhedernes efterspørgsel mv. tages højde for størrelsesordenen af tilgængelige erhvervsfremmemidler og den eksisterende portefølje. I indeværende struktur-fondsperiode er midlerne til internationalisering disponeret, og der kan derfor ikke lanceres nye annonceringer.

Fokus på SMV'ers konkurrencekraft, herunder via internationalisering, indgår i det nye regionalfondsprogram 2021-2027. Under dette lægges der op til, at

⁴ [COVID-19 og udsigterne for dansk eksport](#). Udenrigsministeriet 2021.

⁵ Udenrigsøkonomisk flashanalyse nr. LXXVIII: Eksportpotentiale efter COVID-19, Udenrigsøkonomisk analyseenhed, Udenrigsministeriet, juni 2021.

⁶ [Eksportbarometer Danish Export og Jyske Bank](#).

⁷ Handlen med Storbritannien falder efter Brexit, Danmarks Statistik, marts 2021.

indsatser bl.a. skal fokusere på de vækstpotentialer, der er ved at øge SMV'ernes parathed og kapacitet til eksport og internationalisering i en tid præget af stigende global usikkerhed såvel som nye muligheder inden for blandt andet grønne og bæredygtige løsninger. Indsatser skal sikre øget internationalisering hos virksomheder, herunder eksport og e-eksport, og kan være projekter, som understøtter fx formulering af eksportstrategier, styrket forretnings- og kompetenceudvikling, afklaringer omkring markeder, leverandører, teknologi, distributions- og salgskanaler samt e-handel og platformsbaserede løsninger.

Samlet portefølje af eksport- og internationaliseringsinitiativer

Tabel 1 viser projekter, der helt eller overvejende har fokus på eksport og internationalisering. Der er tale om projekter igangsat af såvel bestyrelsen som af de regionale vækstfora i perioden før bestyrelsens etablering. Projektet SMV:International er bestyrelsens signaturprojekt, som blev igangsat i efteråret 2019. De afsatte tilskud og resttilsagn, der er til rådighed i projekterne, ses ligeledes i tabellen nedenfor.

Tabel 1: Porteføljeoverblik og projektf finansiering

Projekt	Formål	Geografi	Fra/til	Tilsagn	Resttilsagn (oktober 2021)
SMV:International	At tilbyde i alt 500 danske SMV'er forberedelse til eksport og hjælpe de dygtigste med de første erfaringer på et nyt marked.	Hele landet	29/8-2019 - 30/9-2022	30 mio. kr.	29 mio. kr.
Global Midt 2.0	At forberede SMV'er til eksport og hjælpe eksportparate midtjyske virksomheder med de første erfaringer på et nyt marked.	Midtjylland	1/1-2017 – 31/8-2022	17 mio. kr.	6 mio. kr.
Zealand International	At understøtte og motivere eksportaktiviteter i SMV'er via eksportforberedende aktiviteter.	Sjælland	1/6-2018 – 31-5-2021	27 mio. kr.	17 mio. kr.
Bornholm ud i verden	At udvikle virksomheders internationale orientering og adfærd.	Bornholm	1/1-2016 – 31/8-2021	9 mio. kr.	5 mio. kr.
Skalering gennem Digitalisering og Internationalisering	Fokus på skalerbarhed, markedsvælg og go-to-market strategi.	Hovedstaden	1/1-2019 – 31/12-2022	21 mio. kr.	17 mio. kr.
Enterprise Europe Network	At bidrage til EU kommissionens erhvervsfremmenetværk og herigennem bidrage til at skabe vækst og arbejdspladser via formidling af samarbejder på tværs af landegrænser.	Hele landet	15/5-2019 - 30/062021. OBS: Bestyrelsen har besluttet at bevilge yderligere 6,3 mio. kr. til en	5 mio. kr.	0,5 mio. kr.

Projekt	Formål	Geografi	Fra/til	Tilsagn	Resttilsagn (oktober 2021)
			forlængelse af netværket med 3,5 år.		
Deal or no Deal*	At give tilskud til aktiviteter, der kan afbøde konsekvenserne ved Brexit.	Hele landet	2/5-2019 – 31/12-2021	10 mio. kr.	10 mio. kr.

* Der medtages kun den andel af bevillingen, der vedrører en Brexit indsats).

Hermed er det samlede resttilsagn på de primære eksport- og internationaliseringsprojekter ca. 84,5 mio. kr. Hertil kommer 6,3 mio. kr., der netop er bevilget Enterprise Europe Network. Samtidig er der de afsatte midler til SMV:Eksport (i alt 90 mio. kr.), som der skal findes alternative anvendelsesmuligheder for.

Ud over ovenstående projekter, som har høj grad af fokus på eksport, så findes der i porteføljen en række projekter, som har elementer af en eksportindsats i sig⁸.

Igangværende udmøntninger

Som bestyrelsen er orienteret om, har Erhvervsstyrelsen desværre konstateret, at det ikke er muligt at give tilskud til eksportmedarbejdere i det ellers planlagte program SMV:Eksport, og ansøgningsrunden blev derfor lukket. Erhvervsstyrelsen er - bl.a. i dialog med DI - i gang med at undersøge alternative muligheder for, at erhvervsfremmebestyrelsen kan hjælpe med til at genstarte den danske eksport. Bestyrelsen vil få de alternative muligheder forelagt snarest muligt.

Der vil herudover snarest blive udstedt tilsagn til Enterprise Europe Network, som bestyrelsen på mødet i september 2021 besluttede at bevilge ca. 6,3 mio. kr. til at videreføre netværket.

Også konsortier, der er ansvarlige for realiseringen af de lokale erhvervsfyrtårne, har som målsætning at øge virksomheders produktivitet, konkurrenceevne og internationalisering. Hvert fyrtårn har således formuleret en række anbefalinger, der bl.a. skal bidrage til at øge internationaliseringsgraden blandt danske virksomheder.

-
- ⁸ Disse er: **Compress**: kompetenceudvikling vedr. Brexit. **Change Zealand**: fokus på forretningsudvikling, der skal skabe flere internationalt orienterede virksomheder i regionen. **Arctic Consensus**: fokus på arktisk samarbejde mellem virksomheder og institutioner. **SMV:Food**: En andel af de deltagende virksomheder forventes at have et internationalt fokus. **Specialiseret Erhvervs-service til Green Tech Virksomheder**: En andel af iværksætterne i Green Tech Centers innovationscenter forventes at have et internationalt fokus. **Velfærdsteknologisk Vækstløft**: En del af deltagerne udarbejder vækstplaner, der har eksport som fokusområde.

Påviste projektoutput

I relation til igangværende udmøntninger er det relevant at fremhæve resultater genereret i bestyrelsens landsdækkende signaturprojekt SMV:International. Projektet tilbyder deltagerne flere typer eksportorienterede aktiviteter, herunder workshops, individuelle rådgivningsforløb og eksportforløb med markedsbesøg. Forløbene sammensættes efter virksomhedernes behov for viden og konkrete erfaringer. Som projekt med særligt eksportfokus har det været meget påvirket af restriktioner, bl.a. på rejseområdet, men operatøren beretter, at virksomhederne igen bliver mere optimistiske, og der er en pipeline på over 200 relevante virksomheder.

Pt. er der i de fem strukturfondsfinansierede projekter sammenlagt registreret 212 deltagervirksomheder.

Tabel 2. Oversigt over deltagervirksomheder registret i styrelsens projektrapporteringsværktøj i projekter inden for internationalisering

Projekttitle	Antal deltagervirksomheder
SMV: International	17, men projektet har oplyst, at der er en pipeline på over 200 virksomheder.
GLOBALmidt 2.0	67
Zealand International	41
Bornholm ud i verden	22
Skalering gennem Digitalisering og Internationalisering	55
I alt	202